

KLT-valmennus Liikekirjanpito ja Kilan ratkaisut

Mira Merikanto

1 Järjestömme noudattaa kilpailulakia

Kilpailulaki kieltää sellaiset sopimukset, päätökset sekä yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua tai joista seuraa, että kilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy.

Mikäli keskustelu liittyy kiellettyyn teemaan, kaikkien osallistujien tehtävä on lopettaa keskustelu. Emme keskustelee seuraavista teemoista, jotka sisältävät jäsenen luottamuksellista tietoa:

- Yksityiskohtaiset sopimusehdot
- Toimittajat, asiakkaat
- Tarjoukset
- Tuotantomäärät
- Laajentumissuunnitelmat, jotka eivät vielä julkisia
- Muut tulevaisuudensuunnitelmat (esim. T&K-panostukset, tuotantoseisokit)

- Alan yleinen hintataso ja siihen vaikuttaminen
- Hinnoittelukäytännöt ja –mekanismit
- Osto- ja myyntihinnat
- Markkinaosuudet
- Kustannukset
- Kannattavuus
- Yhteiset boikotit

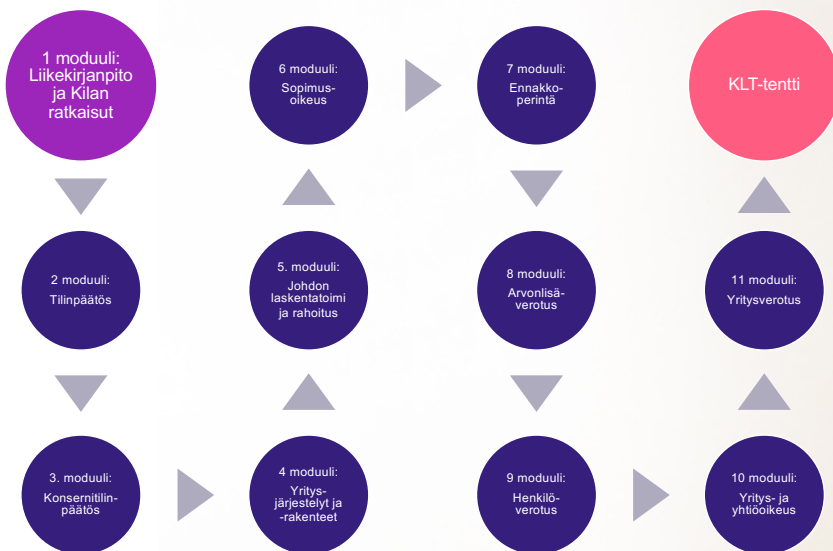

Liikekirjanpito ja Kilan ratkaisut

Mira Merikanto

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

2

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

3 Kurssin sisältö

KPL luku 1

KPL luku 2

KPL luku 5

Kilan
uusimmat
lausunnot

Lukuvinkkejä

Tenttilukemistona:

- **Liikekirjanpito** Leppiniemi – Kisanlahti – Tikkanen
Alma Talent Päivityvät hakuteokset
Digiteos
- **KILAn ratkaisut 1998–**
Leppiniemi – Kisanlahti – Tikkanen
Alma Talent Päivityvät hakuteokset
Digiteos

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

4 Tavoitteita

1. Kirjanpitolaki

- Oppia lukemaan lakia
- Tunnistaa ryhmittely ja mitä löytyy mistäkin

2. KILA

- Ymmärtää, miten Kila toimii ja miksi se on olemassa
- Oppia lukemaan lausuntoja
- Perehtyä yleisohjeisiin

3. Kannustaa perehtymään, miksi kirjanpitoa tehdään niin kuin sitä tehdään

- Ulkoa oppimisen sijaan tärkeää on oppia mistä tieto löytyy

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

5 **Esimerkkejä keskeisistä laeista ja asetuksista****Kirjanpito**

Kirjanpitolaki = KPL

Kirjanpitoasetus = KPA

Pien- ja mikroyrityksen
tilinpäätösasetus = PMA**Verotus**

Elinkeinoverolaki = EVL

Tuloverolaki = TVL

Arvonlisäverolaki = AVL

Verotusmenettelylaki = VML

Yhtiöoikeus

Osakeyhtiölaki = OYL

Ay ja ky laki = AKYL

As. Oy laki = AsOYL

Yhdistyslaki = YhdL

Muuta tärkeää Laki rahanpesun ja
terrorismin rahoittamisen
estämisestä

Tietosuoja-asetus GDPR

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

6 **Kirjanpitolautakunta (Kila)**

- Toimii työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa
- Antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta
 - Lausuntoa voi pyytää kuka vain kirjanpitovelvollinen
- Lausunnot ovat tärkeitä ohjenuoria kirjanpitovelvollisille
 - Seurattava aktiivisesti
- Lisäksi Kila julkaisee kattavia yleisohjeita
- Luettaessa huomioitava aina lausunnon / yleisohjeen julkaisuvuosi ja sen jälkeen tapahtuneet muutokset
- www.kirjanpitolautakunta.fi

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

7 Kirjanpitolaki

- 1 luku – Yleiset säännökset
- 2 luku – Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto
- 3 luku – Tilinpäätös ja toimintakertomus
- 4 luku – Tilinpäätöseriin liittyvät määritelmät
- 5 luku – Arvostus- ja jaksotussäännökset
- 6 luku – Konsernitilinpäätös
- 7 luku – Kestävyysraportointi
- 7 a luku – Kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan laadittava tilinpäätös ja konsernitilinpäätös
- 8 luku – Erinäiset säännökset
- 9 luku – Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

KPL luku 1

9 Luku 1 Yleiset säännökset

- Kirjanpitovelvollisuus
- Kahdenkertainen kirjanpito
- Hyvä kirjanpitotapa
- Tilikaudet
- Yrityskoot
- IAS-asetus
- Konserni
- Omistusyhteisyrittäjä ja osakkuusyrittäjä
- Yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö

9.1.2024 ©Taloushallintoliitto

10 Tehtävä

- 1) Kuka voi pitää yhdenkertaista kirjanpitoa ja jättää tilinpäätöksen laatimatta?
- 2) Mitä on hyvä kirjanpitotapa?
- 3) Mitkä ovat eri laissa mainitut yrityskoot? Mitä kokorajoilla on merkitystä?
- 4) Kuinka kauan kestää lyhin mahdollinen tilikausi?

9.1.2024 ©Taloushallintoliitto

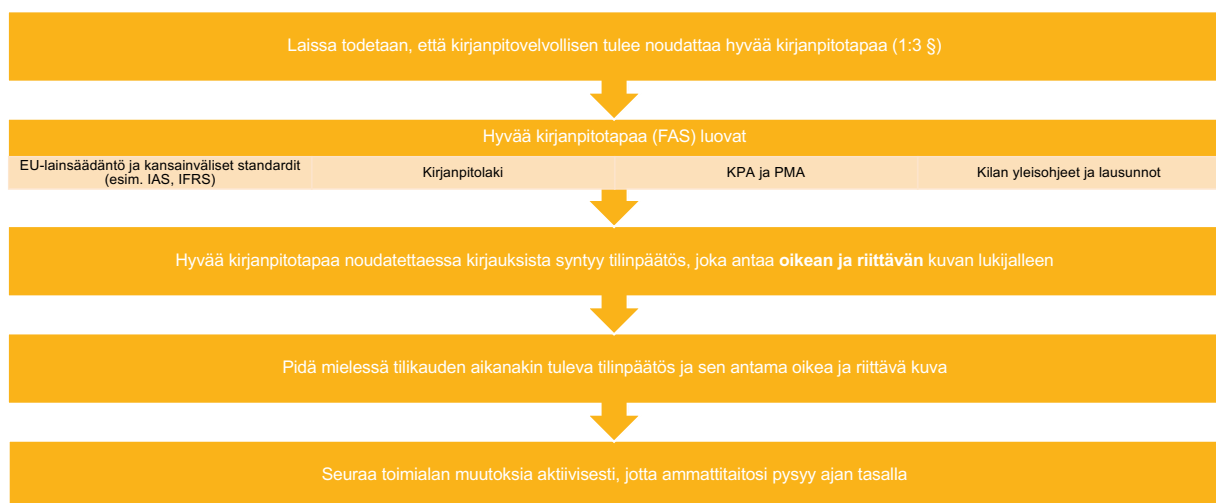
11 1) Kuka voi pitää yhdenkertaista kirjanpitoa ja jättää tilinpäätöksen laatimatta?

- KPL 1:1a § ammatin- ja liikkeenharjoittaja, jonka tilikausi on kalenterivuosi ja jonka toiminta ei ylitä kahta seuraavista päättyneeltä ja sitä edeltävältä tilikaudelta:

- Tase 100 000 €
- Liikevaihto 200 000 €
- Palveluksessa kolme henkilöä

- Vaikka yhdenkertaiseen kirjanpitoon on mahdollisuus, ei useinkaan tilitoimistossa järkevää
- Jos taas yrittäjä tekee itse kirjanpidon, varsin hyödyllinen
- Huomioi tuloverotus:
 - Ammatinharjoittaja saa jättää maksuperusteisen veroilmoituksen
 - Veroilmoitus oltava liikkeenharjoittajalla aina suoriteperusteinen, vaikka raja-arvot eivät täyty
 - Jatkuvuuden periaate, ei voi optimoida tilikausia
- Uusi asetus mikroyhdistysten tilipidosta mahdollistaa uudenlaisen tilinpidon mikroyhdistyksille

12 2) Hyvä kirjanpitotapa

13

3) Kokorajat

Mikro	Pienet	Suuret
<ul style="list-style-type: none"> • Lv 700 000 € • Tase 350 000 € • Palveluksessa keskimäärin 10 hlö 	<ul style="list-style-type: none"> • Lv 12 000 000 € • Tase 6 000 000 € • Palveluksessa keskimäärin 50 hlö 	<ul style="list-style-type: none"> • Lv 40 000 000 € • Tase 20 000 000 € • Palveluksessa keskimäärin 250 hlö

päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi yllä olevista kolmesta raja-arvosta tilinpäätöspäivänä

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

14

3) Kokorajat

- Kokoraja määrittää, saako soveltaa PMA:ta (vrt KPA laajemmat tietosisältövaatimukset)
 - PMA:n sisällä mikroyritysten tilinpäätöksessä kevennyksiä ja suojasatamasäännös
- Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus vain pientä suuremmilla konserneilla
- Sumu-poistojen mukauttaminen EVL-poistoja vastaavaksi
 - Kila yleisohje sallii vain pienille ja mikroyrityksille
- Kestävyysraportointivelvoitteet
 - Suuryritykset sekä yleisen edun kannalta merkittävät yritykset koosta riippumatta
 - Mm. pörssilistatut yritykset
 - Ei koske kuitenkaan mikroyrityksiä

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

15 **4) Kuinka pitkä on lyhin mahdollinen tilikausi?**

- 1:4§: ei määritelmää tilikauden lyhydestä
 - Näin ollen 1 pv riittää
 - Sitä vastoin maksimipituus on määritelty (18 kk)
- Tilikausi poikkeaa usein 12 kuukaudesta yritystä perustettaessa ja sitä lopetettaessa
 - Tähtää tasakuukausiin perustettaessa
 - Aina ei välttämättä myöskään ole järkevää tehdä parin kk mittaista tilikautta
- Toiminnassa oleva yritys saa vaihtaa tilikauttaan niin halutessaan

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

**Muuta huomioitavaa
KPL 1-luvusta**

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

17 **Konserni**

- Mikäli kirjanpitovelvollisella on määräysvalta toiseen yritykseen tai yrityksiin, muodostavat nämä keskenään konsernin
 - Määräysvaltaa käyttävä yhtiö on emo ja kohdeyritys tytär
- Määräysvallan muodostavat
 - Omistusosuus yli 50 % kohdeyrityksen osakkeiden äänimäärästä
 - Oikeus nimittää tai erottaa enemmistö kohdeyrityksen hallituksesta
 - Muutoin syntyvä tosiasiallinen määräysvalta kohdeyrityksessä
 - Yksikin ylläolevista riittää
- Pienkonserni on konserniyhtiö, jossa konserniyritysten yhteenlaskettujen lukujen perusteella KPL:ssä määritellyt pienyrityksen raja-arvot eivät ylity
 - Luvut lasketaan yhteen ennen eliminointeja

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

18 **Omistusyhteisyritys**

- Ei kuulu konserniin
- On kuitenkin kirjanpitovelvollisen osittaisessa omistuksessa
- Omistussuhde luo pysyvät yhteyden
 - Omistussuhteen tarkoitus on edistää kirjanpitovelvollisen tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen toimintaa
- Edellyttää lähtökohtaisesti vähintään viidesosan omistusta
 - Kirjanpitovelvollinen voi kuitenkin näyttää yhteyden syntyvän myös pienemmällä omistussuudella
- Saamisissa, veloissa sekä rahoitustuotoissa tulee eritellä omistusyhteisyrittystä koskevat erät

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

19 **Osakkuusyritys**

- Ei kuulu konserniin, mutta on omistusyhteisyrittäjä
- Kirjanpitovelvollisen omistusosuus $1/5$ - $1/2$ osakkeiden tuottamasta äänimäärästä
 - Huom. Äänimäärä on toisinaan eri asia kuin osakkeiden omistusprosentti
 - Erilaiset osakesarjat
- Jos kirjanpitovelvollisella on äänimäärästä alle $1/5$, mutta huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa, on kyseessä kuitenkin osakkuusyritys
 - Määräysvalta voi muodostua esim. osakassopimuksen tai tytäryhtiöiden kautta
- Liitetiedoissa tulee kertoa osakkuusyrityksen kanssa tapahtuneista ei-tavanomaisin ehdoin toteutetuista liiketoimista

KPL luku 2

21 Luku 2 Liiketapahtumien kirjaaminen ja kirjanpitoaineisto

- Liiketapahtumat
- Kirjanpitotilit, tililuettelo ja kirjanpidot
- Kirjaamisperusteet
- Kirjausjärjestys- ja ajankohta
- Tosite
- Käteisenä rahana maksettu palkka
- Liitetietotosite
- Kirjausketju
- Kirjanpitoaineisto ja sen säilyttäminen

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

22 Tehtävä

- 1) Kerro tositteiden kirjaamisperusteista?
- 2) Miten kirjanpidossa todennetaan tapahtuma, josta ei saada tositetta? (Kts. myös Kilan yleisohje menetelmistä ja aineistoista s. 9)
- 3) Mitä tarkoittaa kirjausketju?
- 4) Kauanko kirjanpitoaineistoa tulee säilyttää?

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

23 1) Kerro tositteen kirjaamisperusteista?

- KPL 2:3§: Suoriteperusteessa menon kirjaamisperusteena on tuotannon tekijän vastaanottaminen ja tulon kirjaamisperusteena suorituksen luovuttaminen
 - Kts. Kila 2004/1731 – vaikka työsuorituksen hoitaa alihankkija, suoriteperusteeseen laukaisee alihankkijan tekemä työsuorite päämiehen vastatessa lopputuloksesta asiakkaan suuntaan
- Meno tulon kohdalle –periaatetta ei suoraan lue laissa, mutta se on tärkeä ohjenuora
 - Kaikkien tuottoja vastaavien menojen tulee olla kirjattuna samalle kirjausjaksolle (kuitenkin viimeistään tilinpäätökseen), olennaisuus huomioiden
- Tilikauden aikana kirjanpito voidaan toteuttaa myös maksu- ja laskuperusteella
 - Oikaistava tilinpäätökseen
 - Poikkeuksena maksuperusteiseen tilinpäätökseen oikeutetut

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

24 Suoriteperiaate

- Tavaramyynnissä luovutusajankohdan määrittää pääosin tavaran liike. Luovutus tapahtuu, kun tuote on asiakkaan hallussa
 - Asiakas tilaa ja maksaa uuden tietokoneen verkkokaupasta 25.12., tuote lähtee varastosta 31.12. ja toimitetaan asiakkaalle kotiin 3.1.
 - > kirjataan tammikuulle
 - Joskus tavaran kuljetusehdoissa (ns. Incoterms-ehdot) voi olla määritelty, että omistusoikeus siirtyykin jo siinä hetkessä, kun tavara lähtee varastosta
 - Mikäli tavaran myyntiin liittyy palvelu, esimerkiksi huoltosopimus, kyseessä voikin olla vuokraus myynnin sijaan
 - Tällöin myynti tuloutuu kuukausittain kertamyynnin sijaan

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

25 **Suoriteperiaate**

- Palvelumyynnissä luovutusajankohdan määrittää pääosin palvelun suorittaminen
 - Terapeutti tapaa potilaan 31.12., lähettää laskun 15.1. ja potilas maksaa 1.2.
-> kirjataan joulukuulle
- Aina ei kuitenkaan ole selvää, milloin palvelu on luovutettu
 - Sopimusehdoissa voi olla määritelmiä luovutusajankohdasta
 - Esim. Arkkitehtitoimisto tekee kunnalle vuosia kestävä isoa hanketta
 - Jatkuvaluonteiset palvelut, esim. kuukausiveloitteinen mobiilipeli tai ohjelmisto voivat tuottaa haasteita suoriteperusteen määrittelylle (kts. KILA 2014/1934)
 - Kila 2001/1648 tilintarkastuskertomuksen valmistuminen määritti suoriteperusteen tilintarkastustyölle (pl. mittavat tarkastustyöt)
 - Kila 2006/1783 asiakkaan aiemman vakuutuksen irtisanominen määritti suoriteperusteen vakuutusmeklarin työlle

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

26 **Suoriteperiaate, muuta huomioitavaa**

- Ennakkomaksut (huomioi myös alv)
- Peruuntuneet kaupat
- Käteis- ja vuosialennukset
- Uuden tilikauden puolella tehdyt hyvityslaskut
- Palkkoihin liittyvät erät
 - Lomapalkkavelka
 - Liukumasaldot
 - Tasausvapaat
 - Maksamattomat ylityöt
- EVL jaksotussäännökset

Lukuvinkkejä

<https://tilisanomat.fi/ki-rjanpito/oletko-osannut-kirjata-liikevaihdon-oikein>

<https://tilisanomat.fi/palkka-ja-henkilostohallinto/palkkojen-ja-sosiaalikulujen-suoriteperusteinen-kirjaaminen>

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

27 Jäsenkysymys

Asiakkaani X Oy on tehnyt 36 kuukauden mittaisen sopimuksen Av-laitteiden hankinnasta ja huollosta A Oy:lle. Käytännössä X Oy hankkii laitteet alkuun noin 70K eurolla ja laskuttaa nämä sekä palvelut kuukausittain 36 kk aikana A Oy:ltä. Sopimuskauden päätyttyä laitteet jäävät A Oy:lle. Kuinka jaksotetaan laitehankinnat, jotta koko 70K euroa ei rasita vain ensimmäistä tilikautta?

28 Jäsenkysymys

Vastaus:

Jaksotusmahdollisuuteen vaikuttaa nyt se, minkä luonteinen kauppa tosiasiallisesti on kyseessä kyseisen laitteiston osalta. Jos kyseessä on vuokra/leasingsopimus, voit kirjata 70 000 € taseeseen kalustoon ja tehdä poistot tulouttamisajan mukaan. Tällöin toki joutuu pelaamaan poistoerojen kanssa, kun tehdään muu kuin 25 % menojäännöspoisto.

Jos kyseessä taas on osamaksukauppa, tuloutuu myynti heti ja maksamattomat erät jäävät saamisiin odottamaan tulevia maksueriä.

29 2) Miten kirjanpidossa todennetaan tapahtuma, josta ei saada tositetta?

- Tosite = liiketapahtuman todentava dokumentti
 - Kirjanpitoon tarvitaan paljon muitakin dokumentteja, jotka eivät ole tositteita vaan liiketapahtumia koskevaa kirjeenvaihtoa (mm. täsmäyttämiseen tarvittavat saldovahvistukset)
 - Käytännössä jos dokumentin pohjalta tehdään kirjauksia, se on tositteen asemassa
- KPL 2:5§ momentti 4:
Milloin kirjauksen perusteeksi ei saada ulkopuolisen antamaa tositetta, kirjaus tulee todentaa kirjanpitovelvollisen itsensä laatiman ja asianmukaisesti varmennetun tositteen avulla.
- Esim. Jaksotus-, siirto- ja korjaustositteet ovat tapahtumia, joihin ei liity toista osapuolta
 - Huomioitava riittävä varmennus (kuka teki ja miksi)
- Jos tosite on hukkunut, käytännössä vapaamuotoinen selvitys mitä on ostettu + yrityksen edustajan allekirjoitus
 - Huomioi alv-vähennyksen menetys

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

30 3) Mitä tarkoittaa kirjausketju? (audit trail)

- KPL 2:6§: Kirjanpito on järjestettävä niin, että **liiketapahtumien, tositteiden ja kirjausten yhteys** mahdollisten osakirjanpitojen kautta pääkirjanpitoon ja siitä tilinpäätökseen on **vaikeuksista todettavissa kumpaankin suuntaan. Sama koskee** kirjanpidosta viranomaiselle verotusta tai muuta tarkoitusta varten määräajoin tehtävää **ilmoitusta**.
- Haastavia tilanteita esim.
 - Matkakulut
 - Palkkojen tiedot esim. tunti- ja vuorokausilistat, GDPR huomioitava
 - Järjestelmävaihdokset, säilyykö audit trail vai katoaako tieto?
 - Ulkomaiset sivuliikkeet (kts. Kila 2014/1928)
 - Kirjanpidon ja verotuksen eroavaisuudet, esim.
 - T&K-vähennys, koulutusvähennys

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

31

4) Kauanko kirjanpitoaineistoa tulee säilyttää?

- KPL 2:10§: Tilinpäätös, toimintakertomus, kirjanpidot, tililuettelo ja luettelo kirjanpidoista ja aineistoista vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä (koskee myös tase-erittelyjä ja konsernitilinpäätöksen yhdistelmälaskelmia). Tilikauden tositteet ja muu kirjanpitoaineisto 6 vuotta.
- Huolehdi aineiston luovuttamisesta asiakkaalle tasaisin väliajoin
 - Jos arkistointipaikka on taloushallinto-ohjelmisto, huolehdi, että esim. allekirjoitettu tilinpäätös tulee arkistoitua
- Mikäli aineisto säilytetään sähköisesti, tulee sen olla luettavassa muodossa
 - Esim. CD-levyt ja muut vanhentuneet arkistointimuodot syytä unohtaa
 - Ohjeista asiakasta varmuuskopiointista

Lukuvinkki

KILA 2023/2051

Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä ulkoistetussa palvelussa, kun säilyttämistä koskeva sopimus on päättynyt

9.1.2024 ©TaloushallintoLiitto

Kilan yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista (20.4.2021)

9.1.2024 ©TaloushallintoLiitto

3.8 Täsmätykset

Täsmäyttäminen on suositeltava toimenpide KPL 2:6 § edellyttämän kirjausketjun aukottomuuden eli audit trail – vaatimuksen toteutumisen varmistamiseksi. Liiketahtumien käsittelyssä ja kirjaamisessa tapahtuu inhimillisiä virheitä ja järjestelmävirheitä. Täsmäytysten suorittaminen on suositeltavaa esimerkiksi seuraavissa tilanteissa.

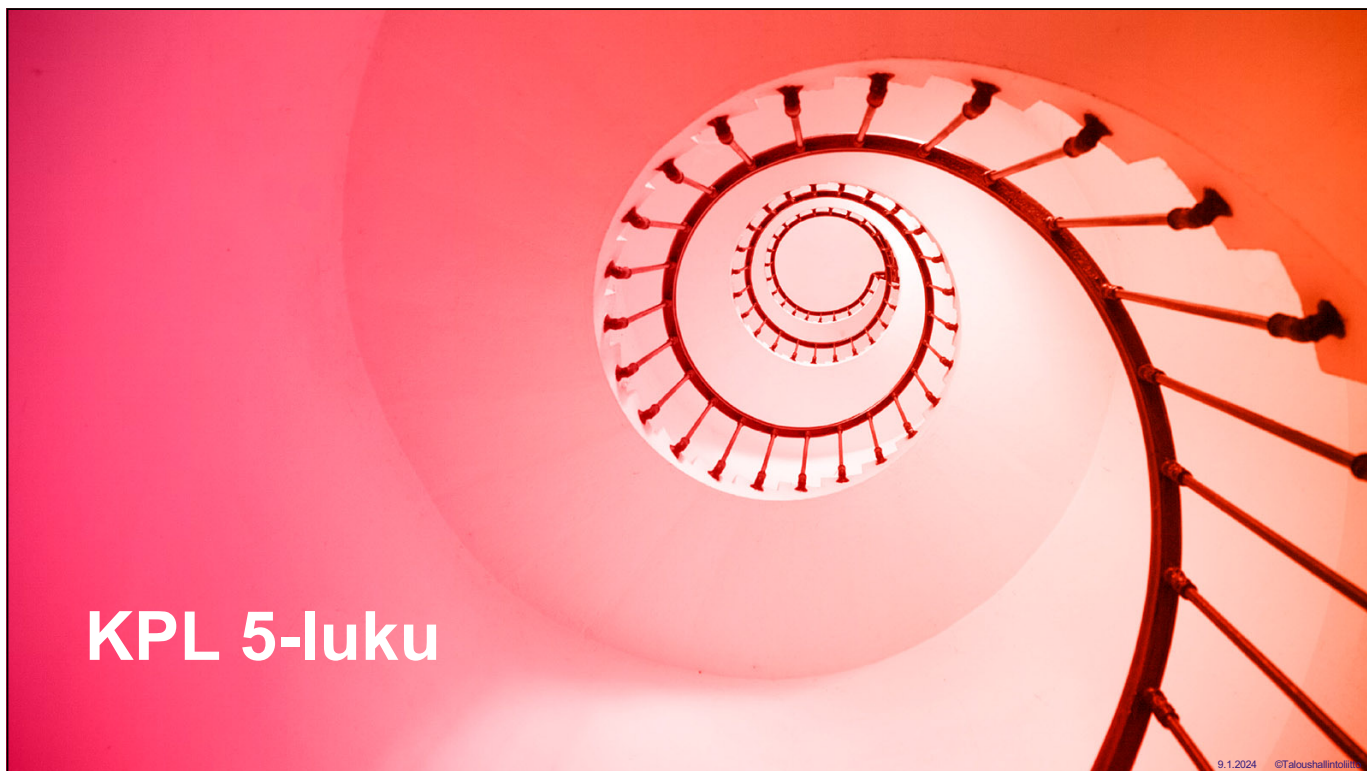
- Käteisen rahan käyttöön liittyy paljon virhemahdollisuuksia. **Käteiskassan** laskeminen ja täsmäyttäminen kirjanpitoon on suositeltavaa tehdä vähintään kuukausittain.
- **Pankkitilin saldo** on suositeltavaa täsmäyttää kirjanpidon pankkitilin saldoon kuukausittain.
- Järjestelmien, esimerkiksi laskutusjärjestelmän ja kirjanpitojärjestelmän välisten liittymien toiminnassa saattaa ilmetä virheitä. **Liittymät** on suositeltavaa täsmäyttää esimerkiksi kuukausittain mutta ainakin uusien liittymien käyttöönoton jälkeen.
- Myös kirjanpitovelvollisen käytössä olevat **osakirjanpidot** on suositeltavaa täsmäyttää pääkirjanpitoon vähintään kuukausittain.
- Tehdyt täsmätykset on suositeltavaa dokumentoida kirjaamalla esimerkiksi täsmäytyksen suorittaja ja suorituspäivä.

KPL 2:7 §

Tositteita, kirjanpitoja sekä muuta kirjanpitoaineistoa tulee käsitellä ja säilyttää niin, että niiden sisältöä **voi vaikeuksitta tarkastella** ja tarvittaessa tulostaa selväkielisessä muodossa.

Tositteen, kirjanpidon tai muun **kirjanpitoaineiston sisältöä ei saa muuttaa** tai poistaa **tilinpäätöksen** laatimisen jälkeen. Sisältöä ei saa muuttaa eikä poistaa myöskään sen jälkeen, kun 6 §:ssä tarkoitettu **ilmoitus** on tehty tai kirjanpitovelvollinen on **julkistanut tai antanut ulkopuolisen käyttöön** aineistosta laatimansa **välitilinpäätöksen** tai muun vastaavan asiakirjan.

Tositteen, kirjanpidon ja muun kirjanpitoaineiston muotoa saa muuttaa, jos se on tarpeen käsittelyn, siirron tai säilytyksen vuoksi. Tällöin on varmistettava sisällön ja kirjausketjun säilyminen.

³⁶ **Luku 5 Arvostus- ja jaksotussäännökset**

- Jaksotuseriaatteet
- Arvostuseriaatteet
- Arvonlennukset – ja korotukset
- Tuloksi kirjaaminen valmistusasteen perusteella
- Ulkomaanrahan määräiset saamiset, velat ja muut sitoumukset
- Rahoitusleasing
- Poistot
- Perustamismenojen jaksottaminen
- Liikkeenarvon jaksottaminen
- Verotuserusteiset varaukset
- Yms., iso kokonaisuus

37 **Tehtävä**

- 1) Millä periaatteella tuotot ja kulut jaksotetaan?
- 2) Mitä laki sanoo saamisten arvostuksesta taseessa? Katso myös Kila 2008/1827.
- 3) Miten ulkomaisella valuutalla tehdyt osto- ja myyntitapahtumat käsitellään kirjanpidossa?
- 4) Mitä KPL sanoo aineellisen omaisuuden hankintamenon jaksottamisesta? Vertaa tätä EVL 3:30-34§. Katso myös Kilan yleisohje poistoista pienten kirjanpitovelvollisten osalta (s. 29 alkaen)

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

38 **1) Millä periaatteella tuotot ja kulut jaksotetaan?**

- KPL 5:1§ tilikauden tulot kirjataan tuotoksi tuloslaskelmaan ja kuluina vähennetään ne menot, joista ei enää kerry niitä vastaavaa tuloa. Muut menot aktivoidaan.
- Tilikauden tulot = suoriteperiaate
 - Ennakkomaksut kirjataan taseeseen
- Tilikauden kulut = menot, joilla ei ole tulontuotto-odotusta myöhemmin
 - Aktivointi = tuloslaskelmasta taseeseen siirto
 - Meno tulon kohdalle –periaate
 - Tilikaudelle kuulumattomat menot siirretään seuraaville tilikausille kuluksi vaihto-omaisuuden, pysyvien vastaavien tai siirtyvien erien kautta

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

39 **Case: irtisanomisajan palkka**

- Yritys on irtisanonut kaksi työntekijäänsä tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä kahta kuukautta ennen tilikauden päättymistä
- Työntekijöiden irtisanomisaika on 4 kuukautta ja heidän työsuhteensa on päättynyt ilman työvelvoitetta
- Miten kirjaat?

40 **Vastaus: Irtisanomisajan palkka**

- Yrityksen tilinpäätökseen tulee jaksottaa kaikki ne velvoitteet, jotka maksetaan tilikauden päättymisen jälkeen, mikäli niiden kulujen vastineeksi ei synny tuottoa
- Irtisanomisajan palkat ilman työvelvoitetta ovat näitä kustannuksia
- Tässä esimerkkitapauksessa tilinpäätökseen tulee jaksottaa siis kaikki henkilölle uuden tilikauden aikana maksettavat palkat normaalin lomapalkkavelkajaksotuksen lisäksi
 - Lomapalkkavelkaa voidaan kuitata irtisanomisajan palkasta, mikäli loman pito voidaan kohdistaa irtisanomisajalle

41 2) Mitä laki sanoo saamisten arvostuksesta taseessa?

- KPL 5:2 § saamiset arvostetaan nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon
- Lähtökohtana aina KPL 3:3 § varovaisuuden periaate -> ennakoitavissa olevat menetykset tulee ottaa kuluna tilikaudelle
 - Näin ollen esim. luottotappiot tulee alaskirjata suht nopeasti
 - Luottotappiot kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin, ei liikevaihtoon
 - Jos alaskirjatut saamiset joskus maksetaan, ne "ylöskirjataan" vastaavasti liiketoiminnan muita kuluja vasten
 - Huomioi, että velan kohdalla menetellään päinvastoin -> ei alaskirjata oletaman perusteella
- Menetyksen todennäköisyyttä ja kirjanpitokäsittelyä ohjaa Kilan lausunto 2008/1827

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

42 Kila 2008/1827 Aikaisempiin tilikausiin liittyvien ja riitautettujen myyntisaamisten kirjaamisesta

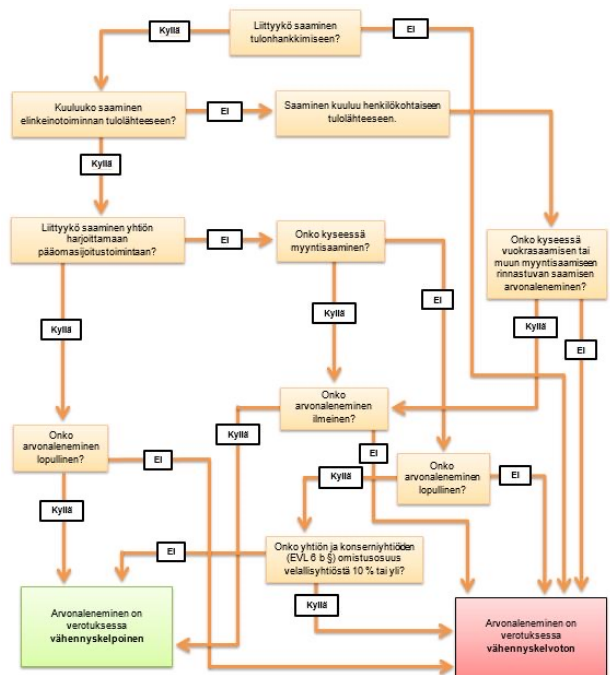

<p>95 -100 %</p>	<p>Perustellusti varma</p> <p>Kirjataan kuluksi Huom! Ei myynnin oikaisuksi</p>	<p>50 - 95 %</p>	<p>Todennäköinen</p> <p>Kirjataan kuluksi, jos määrä voidaan kohtuudella arvioida, muussa tapauksessa ilmoitetaan liitetietona</p>
<p>5 -50 %</p>	<p>Mahdollinen, ei todennäköinen</p> <p>Ilmoitetaan liitetietona</p>	<p>0 -5 %</p>	<p>Epätodennäköinen</p> <p>Ei ilmoiteta liitetietona</p>

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

43 **Saamisten arvonalennukset**

- Saamisien kuranttiutta tulee tarkastella pitkin tilikautta ja erityisesti tilinpäätöksessä
- Varovaisuuden periaatteen mukaan taseessa ei saa näyttää ylisuurta saamista
- Saamiset alaskirjataan rahoituskulujen- ja tuottojen ryhmään
 - Poikkeuksena luottotappiot, jotka kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin
- Verovähennyskelpoisuudessa rajoituksia
- Verohallinnon ohje ja kaavio: ”Saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuus elinkeinotulon verotuksessa”

9.1.2024 ©Taloushallinto

44 **3) Miten ulkomaisella valuutalla tehdyt osto- ja myyntitapahtumat käsitellään kirjanpidossa?**

- KPL 5:3§ mukaan valuutta käännetään euroiksi. Kirjanpidossa ei siis pyöritetä muuta valuuttaa
- Kurssina käytetään tilinpäätöspäivän kurssia, ellei sopimuksilla tai muutoin ole muuta sovittu
 - > käytännössä siis usein voidaan käyttää maksupäivän kurssia ostoissa ja myynneissä
- Jos kyse on isommista kauppaeristä, tarkistettava sopimuksesta kuka vastaa kurssiriskistä ja onko käytetty jotain valuuttaerien suojausmekanismeja
 - > vaikuttavat kirjanpitokäsittelyyn
- Tyypillisesti syntyy kurssiero, joka kirjataan seuraavasti:
 - Myyntisaamisten kurssiero -> liikevaihtoon
 - Ostovelkojen kurssiero -> tilikauden ostoihin
 - Rahoituksen kurssiero -> rahoitustuottojen ja – kulujen ryhmään

9.1.2024 ©Taloushallinto

45 4) Mitä KPL sanoo aineellisen omaisuuden hankintamenon jaksottamisesta?

Vertaa tätä EVL 3:30-34§. Katso myös Kilan yleisohje poistoista pienten kirjanpitovelvollisten osalta.

- KPL 5:5§ mukaan jos hankinta tuottaa tuloa useana tilikautena, hankintameno poistetaan suunnitelman mukaisin (sumu) poistoin vaikutusaikanaan
 - Kirjanpitolaki ei siis määritä pääsäännön mukaan poistoajoille rajoituksia
 - Kts. 5:9§ ja 5:11§ liikearvon ja pitkäaikaisten menojen poistoista
- EVL 3:30-34§ käsittelee verotuksessa hyväksytyjä poistosäännöksiä
 - Esim. 25 % menojäännöspoistot koneilla, kalustolla ja muuhun niihin verrattavan irtaimen omaisuuden hankintamenosta
 - Ei vaadetta aktivointiin, jos hankinnan **todennäköinen taloudellinen käyttöaika** on enintään 3 vuotta tai kyseessä on pienhankinta (pienhankinta = 1200 € määräraja / hankinta ja max. 3 600 € / tilikausi)

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

46 4) Mitä KPL sanoo aineellisen omaisuuden hankintamenon jaksottamisesta?

- Kilan poistoja koskeva yleisohje (6.10.2007):
pieni kirjanpitovelvollinen saa käyttää EVL-poistoja sumu-poistoinaan kirjanpidossa
 - Huomioitava kuitenkin, ettei olennainen ja riittävä kuva saa vääristyä
 - Voidaan käyttää menojäännöstä hyödykekohtaisen poistosuunnitelman sijaan (pl. kiinteistöt)
 - Menojäännös = könttänä käsiteltävä poistomassa
 - Myydessä menojäännöksen osa, voitto/tappio ei tuloudu
 - Jos hyödykekohtainen seuranta, myydessä voitto/tappio tuloutuu
 - Jos menojäännös on alle 1200 €, saadaan poistaa kerralla
 - Tilikauden aikaisesta hankinnastakin voidaan tehdä täydet poistot
- Isoissa hankinnoissa voi toisinaan olla järkevää poiketa EVL-poistoista poistosuunnitelmana oman pääoman varjelemiseksi
- Huomioi, että jos käytössä korotetut poistot, noudatettava hyödykekohtaista poistosuunnitelmaa

Lukuvinkki

https://tilisanomat.fi/ki_rjanpito/poistot-aiheuttavat-paanvaivaat-tilinpaatoksen-laativalle

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

47 Poistoajan määrittely

- Hankinnan poistoajan päättää lähtökohtaisesti asiakas
- Kuitenkin usein erityisesti pienissä yrityksissä asiakas tarvitsee tähän apua
 - poistosuunnitelma monesti sama kuin EVL maksimipoistot
- Mikäli kirjanpidossa poisto on pienempi kuin mitä verotuksessa halutaan vähentää, kirjataan kirjanpitoon poistoeroa
 - Verotuksessa ei saa vähentää sellaista poistoa, mitä ei ole kirjanpidossa
- Mikäli kirjanpidossa poisto on isompi mitä verotuksessa voidaan/halutaan vähentää, syntyy hyllypoistoa
 - Hyllypoistoa ei kirjata kirjanpitoon, se on puhtaasti verotuksellinen erä

48 Esimerkki poistoerosta

<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td style="text-align: center;">kalusto</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">2000</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">200</td></tr> </table>	kalusto	2000	200	Sumu-poisto 10 % / vuosi	<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td style="text-align: center;">poistot</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">200</td></tr> </table>	poistot	200
kalusto							
2000							
200							
poistot							
200							
<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td style="text-align: center;">Poistoeron muutos (tuloslaskelman tilinpäätössiirrot)</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">300</td></tr> </table>	Poistoeron muutos (tuloslaskelman tilinpäätössiirrot)	300	Verotuksessa halutaan tehdä maksimipoisto 25 % (500 €), joten erotus kirjataan poistoeroihin	<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td style="text-align: center;">Poistoero (taseen tilinpäätössiirtojen kertymä)</td></tr> <tr><td style="text-align: center;">300</td></tr> </table>	Poistoero (taseen tilinpäätössiirtojen kertymä)	300	
Poistoeron muutos (tuloslaskelman tilinpäätössiirrot)							
300							
Poistoero (taseen tilinpäätössiirtojen kertymä)							
300							

49 **Jäsenkysymys: poistoero myyntitilanteessa**

Minulla on kirjanpitoasiakas, jolla kalustosta sumu-poistot eroavat EVL:n maksimipoistoista ja kalustosta on tehty poistoeron lisäystä ja/tai vähennystä.

Nyt kalustoa on myyty. Miten tämä käsitellään kirjanpidossa? Pitääkö myydyn kaluston osalta tehdyt poistoeron lisäykset purkaa?

50 **Jäsenkysymys: poistoero myyntitilanteessa**

- Kun kalusto myydään, poistoeron käsittelytapa vaihtelee sen mukaan onko kyseisestä kalustosta tehty hyödykekohtainen vai menojäännöspoisto.
 - Asiaa on käsitelty Kilan poistoja koskevassa yleisohjeessa kappaleessa 7.2. <https://kirjanpitolautakunta.fi/-/suunnitelman-mukaiset-poist-1>
- Käytännössä jos kyseessä on hyödykekohtaiset poistot, puretaan pois ko. kalustoon kohdistuva tasearvo + poistoero
- Jos kalustossa on ollut menojäännöspoistomenettely, taseen kalustotili vähenee myyntihinnan verran. Menojäännösmenettelyssä poistoero pienenee "itsestään" laskettaessa taas uusi poistoero nyt kaluston myynnin verran pienemmästä summasta.
 - Menojäännökseen kohdistuvasta poistoerosta olisi mahdotonta tietää mikä osuus kohdistuu kyseiseen myytävään kalustoon

Muuta huomioitava KPL 5-luvusta

52 Valmistusasteen mukainen tuloutus (osatuloutus)

- Pääsäännön mukaan pitkäaikaisetkin projektit tuloutetaan luovutushetken mukaan (suoriteperiaate)
- On kuitenkin mahdollista käyttää osatuloutusta, jolloin projektia tuloutetaan pitkin matkaa valmistusasteen perusteella (KPL 5:4 §)
 - Esim. rakennushanke tuloutetaan sitä mukaan kun rakentaminen edistyy
- Osatuloutuksen edellytys on luotettava hankekirjanpito
 - Tuloutus koskee niin tuloja kuin menoja ja näiden synkronointi on haasteellista
 - Aiheuttaa helposti tulkinnanvaraisuutta
 - Tällainen kirjanpito on oma erityisosaamisalueensa
- Huomioi jatkuvuuden periaate ja liitetietovaateet
- KILAN yleisohje ”Tulon kirjaamisesta tuotoksi valmistusasteen perusteella” (30.9.2008)

53

Case: Maanrakennustoiminnan kirjanpito

Asiakas harjoittaa maanrakennustoimintaa. Yritys on sopinut asunto-osakeyhtiöiden kanssa salaojatoista kokonaisurakkana. Maanrakennuskoneet voivat siirtyä kohteelta toiselle jopa päivittäin ja kohteiden kuluista ei ole seuranta. Yritys lähettää laskuja asiakkailleen maksuerätaulukon mukaan. Myyntilaskut kirjataan kirjanpitoon laskun päivämäärien mukaan. Tarvikkeet ja työtunnit kirjataan suoriteperusteella. Yrityksellä on keskeneräisiä urakoita tilikauden vaihteessa. Yritys ei ole seurannut työtunteja eikä tarvikelista kohteittain.

Mitä mieltä olet yllä olevasta kirjanpitotavasta?
Mitä seikkoja pitäisi huomioida viimeistään tilinpäätöksessä?
Mitä toimia vaaditaan asiakkaalta?

9.1.2024 ©Taloushallinto

54

Vastaus: Maanrakennustoiminnan kirjanpito

- Tulouttaminen ilman luovutusta ei ole KPL mukaista, joten viimeistään tilinpäätökseen kirjanpito tulee oikaista suoriteperusteiseksi
- KPL mukaan tulon kirjaamisperusteena on suoritteen luovuttaminen
 - Edellyttää pitkäaikaishankkeissa tuottojen ja kohteeseen liittyvien kulujen seuranta
 - Tuotot kirjataan ennakkomaksuihin ja kustannukset keskeneräisiin töihin
- Toinen vaihtoehto on kirjata tuotot valmistusasteen perusteella
 - Edellyttää yhtäläillä kohdekohtaista seuranta
 - Osatuloutus on vaativaa ja edellyttää osaamista niin yrityksen johdolta kuin kirjanpitäjältä

9.1.2024 ©Taloushallinto

55

Sijoitukset kirjanpidossa

- Tasekaavassa sijoitusten ryhmä tarkoittaa **pitkäaikaiseen omistukseen hankittuja** osakkeita, osuuksia ja muita arvopapereita
 - Pörssiosakkeet
 - Rahastot
 - Asunto-osakkeet
 - Osuudet listaamattomista yhtiöistä
- Yrittäjän puhuessa sijoituksista on tärkeää ymmärtää, mihin käyttöön ko. omaisuus on hankittu
 - Pitkäaikaiseen ”osta ja pidä” –sijoittamiseen tai käyttöömaisuudeksi
 - Lyhyen aikavälin jatkuvaan treidaamiseen
 - Tällöin voidaan tietyin edellytyksin käsitellä vaihto-omaisuutena
 - Rahavarojen lyhytaikaiseen tallentamiseen muussa muodossa kuin rahassa
 - Esim. Yritys aikoo ostaa liikehuoneiston vuoden kuluttua, ja sijoittaa rahat rahastoihin odotusajaksi saadakseen rahavaroille tuottoa
 - Tällöin voidaan tietyin edellytyksin käsitellä rahoitusomaisuutena

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

56

Sijoitukset kirjanpidossa

- Lähtökohtaisesti sijoitukset ovat taseessa hankintahinnallaan
- Mikäli kuitenkin niiden käypä arvo on hankintahintaa alhaisempi, tulee pohdittavaksi arvonalennuksen tarpeellisuus
 - Mikäli sijoitus on pysyvässä vastaavissa, KLP 5:13§ mukaan arvonalennuskirjaus tehdään, mikäli arvo on pysyvästi alentunut
 - KPL 5:2§ 2-momentin mukaan on kuitenkin mahdollista arvostaa myös pysyvien vastaavien sijoitukset samoin kuin rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit kirjanpitovelvollisen niin halutessa
 - Mikäli sijoitus on rahoitusomaisuudessa ja sen arvo on tilinpäätöspäivänä alle hankintahinnan, tulee ne arvostaa tämän määräisinä KPL 5:2§ mukaan, vaikka arvonalennus olisi hetkellinen
 - Mikäli sijoitus on vaihto-omaisuudessa, arvostetaan se samoin kuin muukin vaihto-omaisuus KPL 5:6§ mukaan
 - Hankintamenoa tai sitä alhaisempaan tilinpäätöspäivän luovutushintaan

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

57

Sijoitusten käypään arvoon arvostaminen ja arvonkorotus

- Omaa pääomaa voidaan kasvattaa tekemällä arvonkorotuksia tai käypään arvoon kirjauksia yhtiön tasevarallisuuteen, mikäli kirjanpitolain edellytykset täyttyvät
 - KPL 5:2a§ rahoitusvälineen merkitseminen käypään arvoon
 - KPL 5:2b§ sijoituskiinteistön merkitseminen käypään arvoon
 - KPL 5:17§ pysyviin vastaaviin kuuluvan maa- tai vesialueen tai sellaisen arvopaperin, joka ei ole rahoitusväline, arvonkorotus (huomioi myös laskennallinen verovelka arvonkorotuksesta)
 - Mikroyritysten tehtävä tilinpäätös pienyrittysäännösten mukaan, jotta yllä olevia saa hyödyntää
- Arvonkorotus on kertaluontoinen tapahtuma, käypään arvoon kirjaaminen tilikaudesta toiseen jatkuva arvostusmenettely

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

58

KPL 5:2a§ rahoitusvälineen merkitseminen käypään arvoon

- Kirjanpitolain 5:2a § säädetään kirjanpitovelvollisen mahdollisuudesta arvostaa rahoitusväline käypään arvoonsa KLP 5:2 § yleissäännöksen sijaan (nimellisarvo)
- Rahoitusväline terminä on määritelty sijoituspalvelulain 1:14 §:ssä
 - Muun muassa markkinanoteeratut arvopaperit ja rahastot ovat rahoitusvälineitä
- Rahoitusväline voi olla kirjanpidossa kirjattuna luonteensa mukaisesti pysyviin vastaaviin, vaihtomaisuuteen tai rahoitusomaisuuteen
- KILA 2022/2031 mukaan käypään arvoon arvostamista ei voida soveltaa kapitalisaatiosopimukseen, koska kapitalisaatiosopimuksella itsellään ei voi käydä kauppaa sen olleessa vain kuori kaupankäynnin kohteena oleville arvopapereille.
- Arvostaminen tehdään käytännössä tilinpäätöspäivän kurssiin johdonmukaisesti tilinpäätöksestä toiseen, kaikille yhtiön omistamille rahoitusvälineille
- Kirjaus tehdään pääsäännön mukaan tuloslaskelman kautta
 - Kirjaus omaan pääomaan vain mikäli IFRS-standardit niin vaativat
 - Verotus pääsäännön mukaan realisoituu, jos rahoitusvälineellä on kaupankäyntitarkoitus

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

59 **KPL 5:2b§ sijoituskiinteistön merkitseminen käypään arvoon**

- Sijoituskiinteistöt ovat maa-alueita ja rakennuksia, joita kirjanpitovelvollinen hallitsee omistajana tai vuokralaisena
- Sijoituskiinteistö on siis voitu joko ostaa tai vuokrata rahoitusleasingsopimuksella
- Sijoituskiinteistöstä pyritään saamaan tuottoja vuokratuottoina ja/tai arvonnousuna
- Jos yhtiö käyttää kiinteistöä itse esim. liiketilanaan, kyseessä ei ole sijoituskiinteistö
- Arvostaminen tehdään käytännössä tilinpäätöspäivän LKV:n antamaan arvoon johdonmukaisesti tilinpäätöksestä toiseen
- Kila 2016/1949 mukaan taseeseen avataan sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos –niminen tili oma tili sijoitukset-tiliryhmän alle ja vastaava tili tuloslaskelmaan liiketoiminnan muut tuotot –rivin jälkeen
 - Ei realisoit verotusta eikä nosta nettovarallisuutta, vaikka nostaaakin jakokelpoista omaa pääomaa

60 **KPL 5:17 § pysyviin vastaaviin kuuluvan maa- tai vesialueen tai sellaisen arvopaperin, joka ei ole rahoitusväline, arvonkorotus**

- Kertaluonteinen tapahtuma, edellyttää olennaisen arvonnousun pysyvyyttä (ei kuitenkaan lopullisuutta)
 - Tarvittaessa tehdään myöhemmin KPL 5:13 § mukainen arvonlennuskirjaus
- Soveltuu mm.
 - Maa- ja vesialueisiin
 - Kiinteistöihin
 - Asunto-osakkeisiin
 - Listaamattomiin yrityksiin
 - Kts. Kila 2006/1774 taideteoksen arvonkorotuksesta ja 2015/1938 ääni- ja kuvataidetuotannon arvonkorotuksesta -> ei saa tehdä kumpaankaan
- Haasteena käyvän arvon määrittäminen
 - Koska ei koske rahoitusvälineitä, ei ole saatavilla esim. pörssikurssia johon verrata kirjanpitoarvoa
 - Vaatii muun luotettavan arvion käyvästä arvosta
- Vastakirjauksena oman pääoman arvonkorotusrahasto (Kila 2001/1668)
 - Ei laukaise verotusta, kirjanpidossa sidottua omaa pääomaa

KILA 2023/2049 Yhtiölainallisten asunto-osakkeiden käsittelystä asuntosijoittajan tilinpäätöksessä

- Kysyjäryityksellä (oy) on asunto-osakkeita ”osta ja pidä” tarkoituksessa pysyvissä vastaavissa
- Rahoitusvastikkeet tuloutettu as.oy kirjanpidossa
 - Vastikkeita ei voi kirjata oy kirjanpidossa osaksi osakkeen hankintahintaan, vaan kuluksi
- Koska asunnot näkyvät taseessa vain ns. käsirahan arvolla, hakija haluaisi tehdä KPL 5:17§ mukaisen arvonkorotuksen perustuen maksettuihin rahoitusvastikkeisiin
- KILA muistutti, että arvonkorotusta ei kuitenkaan muodosteta maksetun vastikkeen tai lainaosuussuorituksen määrällä
 - Käytettävä arvonkorotussäännöksen perustetta:
 - 1) todennäköinen luovutushinta on 2) tilinpäätöspäivänä
 - 3) pysyvästi aluperäistä hankintamenoa 4) olennaisesti suurempi

9.1.2024 ©Taloushallinto

KILA 2023/2049

" Jos asuntosijoittajalla on oman pääoman määrän kuvaamiseksi tai muutoin oikean ja riittävän kuvan kannalta tarpeen antaa tilinpäätöksensä käyttäjille lisätietoja omistetuista asunto-osakkeista (niin vaihto-omaisuuteen kuin pysyviin vastaaviin merkityistä), kirjanpitolautakunta suosittaa, että osakkeisiin kohdistuva yhtiövelan määrä ilmoitetaan liitetietona.

Niin ikään tällaisessa tilanteessa on suositeltavaa ilmoittaa osakkeiden velaton käypä arvo, mikäli se on tiedossa, sekä omaisuuserien kirjanpitoarvojen ja käypien arvojen positiivinen tai negatiivinen erotus, joka saadaan, kun käyvästä arvosta vähennetään osakkeiden hankintameno lisättynä niihin kohdistuvan yhtiölainan määrällä."

9.1.2024 ©Taloushallinto

63 **Pääomalaina**

- Pääomalaina = erityisehtoinen laina, jolla on muita lainoja huonompi oikeus takaisinmaksuun ja korkoon
 - Lainaa ei saa lyhentää eikä korkoa maksaa ennen kuin vapaa oma pääoma ja pääomalainat ylittävät tappion määrän takaisinmaksuhetkellä
- Pääsäännön mukaan vierasta pääomaa
 - Voidaan kuitenkin kirjata omaan pääomaan KPL 5:5c § ehtojen täyttyessä
 - Lainan takaisinmaksun takasijaisuus
 - Eräpäivättömyys
 - Lainalle voidaan maksaa tuottoa vain tilanteissa, joissa yhtiöllä on mahdollisuus osingonjakoon
- Pääomalaina saadaan laskennallisesti lisätä omaan pääomaan, kun arvioidaan oman pääoman menetystä
- Yhtiön hallitus tekee päätöksen pääomalainan vastaanottamisesta

Lukuvinkkejä

<https://tilisanomat.fi/kolumnit/lyhyesta-virsi-kaunis-kolumnit/paaomalaina>

<https://uutishuone.pwc.fi/kaytannon-kysymyksia-ja-vastauksia-paaomalainasta-2>

<https://tilisanomat.fi/kirjanpito/milloin-paaomalaina-omaa-paomaa>

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

64 **Rahoitusleasingisopimukset**

- Lähtökohtaisesti leasing-sopimuksella hankittu kalusto kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi vuokraerien mukaisesti
 - Huomioitava kuitenkin mahdollinen ensimmäinen korotettu erä ja sen jaksotus koko vuokratkaudelle
- Mikäli leasing-sopimuksella hankitun kalustoon hallintaan liittyvät riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin vuokralaiselle jo sopimuskauden alkaessa, voidaan kalusto aktivoida taseeseen
 - Edellytykset kuvattu KPL 5:5b§
 - Tällöin kalustosta tehdään kirjanpidossa poistot
- Kirjaustapaa tulee noudattaa johdonmukaisesti **kaikissa** yhtiön tekemissä rahoitusleasingisopimuksissa
- Ei vaadi symmetriaan vuokralaisen ja vuokranantajan kirjanpitojen välillä
- Huomioitava, että verotus ei tunne vastaavaa menettelyä
 - Käytetään lähinnä tilanteissa, joissa on tarpeen turvata yhtiön omaa pääomaa

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

65 **Vastaiset menot ja menetykset sekä pakollinen varaus KPL 5:14§**

Tuloslaskelmassa on vähennettävä velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, jos:

- 1) ne kohdistuvat päättäneeseen tai aikaisempaan tilikauteen;
- 2) niiden toteutumista on tilinpäätöstä laadittaessa pidettävä varmana tai todennäköisenä;
- 3) niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen; sekä
- 4) ne perustuvat lakiin tai kirjanpitovelvollisen sitoumukseen sivullista kohtaan.

Jos 1 momentissa tarkoitetun menon tai menetyksen **täsmällinen määrä ja toteutumisajankohta tiedetään**, merkitään se taseessa luonteensa mukaiseen vieraan pääoman erään tai siirtovelkoihin. Muussa tapauksessa se merkitään pakolliseksi varaukseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut menot ja menetykset sekä 2 momentissa tarkoitetut pakolliset varaukset merkitään tuloslaskelmaan ja taseeseen niiden todennäköiseen määrään.

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

66 **Pakolliset varaukset**

- Jaetaan kolmeen ryhmään:

- Eläkevaraukset
 - Ei koske tavallisia eläkevakuutusmaksuja, vaan sellaisia joiden määrää ja maksuaikaa ei tiedetä
 - Esim. Yhtiön ulkomailla oleva henkilökunta, joka menee kohdemaan vakuutusten piiriin
- Verovaraukset
 - Ei koske normaaleja veron jaksotuksia, vaan esim. verotarkastuksessa havaittujen virheiden takia ennakoitavia lisäveroja
- Muut pakolliset varaukset
 - Esim. keskeneräinen oikeudenkäynti, jossa ennakoitavissa sanktioita

- Pakollista varausta kirjattaessa menon määrä ei ole realisoitunut vielä = ei verovähennysoikeutta

- Arvioitaessa, kirjataanko kulu pakolliseksi varaukseksi vai pelkäksi liitetiedoksi, on hyvänä apuna KILA 1827/2008 taulukko

9.1.2024 ©Taloushallinto Liitto

KILAn uusimpia lausuntoja

- 2023/2052 Tuulipuiston purkamiseen liittyvän asteittain kertyvän pakollisen varauksen kirjaamisesta
- 2023/2051 Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä ulkoistetussa palvelussa, kun säilyttämistä koskeva sopimus on päättynyt
- 2023/2050 Tekijänoikeuskorvausten merkitsemisestä tekijänoikeusjärjestön tilinpäätökseen
- 2023/2049 Yhtiölainallisten asunto-osakkeiden käsittelystä asuntosijoittajan tilinpäätöksessä
- 2023/2048-2037 Poikkeuslupahakemus tilinpäätöksen laatimisaajan pidentämiseksi
- 2023/2036 Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastojen käsittelystä kirjanpidossa
- 2023/2035 Koronvaihtosopimuksen käsittelystä ns. Mankala-yhtiössä

69 **KILA 2023/2052**

- Tuulivoimaloiden käyttöiän päätyttyä yhtiö on tavallisesti velvollinen purkamaan voimalarakennukset
 - Tyypillisessä tilanteessa vain tuulivoimalan maan päälliset osat puretaan ja voimalan perustukset jätetään paikalleen ja maisemoidaan tuulivoimayhtiön toimesta ja sen kustannuksella
 - Suurin osa tuulivoimaloiden materiaalista pystytään kierrättämään osina ja materiaalina
- Hakija kysyy, onko hyvän kirjanpitotavan mukaista ottaa huomioon odotettavissa olevien omaisuuserien (romumetalli sekä tie- ja sähköverkkoinfrastruktuuri) luovutuksesta saatavat tulot netottamaan parasta arviota tuulipuiston purkamisesta aiheutuvista menoista määritettäessä ympäristövastuun takia syntyvää pakollista varausta?
- KILA vastasi kysymykseen kielteisesti KPL 3:3§ netottamiskiellon ja varovaisuuden periaatteen nojalla
 - Tilinpäätöksessä otetaan huomioon ainoastaan tilikaudella toteutuneet voitot eikä tällaisia tulevaisuuden arvioituja tuottoeria siten saa ottaa huomioon.

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KILAn uusimmat lausunnot

- Tuulipuiston purkamiseen liittyvän asteittain kertyvän pakollisen varauksen kirjaamisesta
- 2023/2051 Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä ulkoistetussa palvelussa, kun säilyttämistä koskeva sopimus on päättynyt
- 2023/2050 Tekijänoikeuskorvausten merkitsemisestä tekijänoikeusjärjestön tilinpäätökseen
- 2023/2049 Yhtiölainallisten asunto-osakkeiden käsittelystä asuntosijoittajan tilinpäätöksessä
- 2023/2048-2037 Poikkeuslupahakemus tilinpäätöksen laatimisan pidentämiseksi
- 2023/2036 Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastojen käsittelystä kirjanpidossa
- 2023/2035 Koronvaihtosopimuksen käsittelystä ns. Mankala-yhtiössä
- 2022/2034 Matkakustannusten korvausten kirjanpitokäsittelystä

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KILA 2023/2051

- Taloushallintoliitto on pyytänyt KILAlta lausunnon tilanteesta "kadonneen asiakkaan kirjanpitoaineisto"
 - Saamme jatkuvasti jäsenneuvontaamme kysymyksiä siitä mitä tehdä, kun asiakas on kadonnut eikä aineistoa saada luovutettua edelleen
 - Vastakkain KPL ja GDPR velvoitteet
- Asian taustaa on käsitelty Tilisanomien asiantuntija vastaa –palstalla. Tietosuojavaltuutetun toimisto on suullisesti kuitannut ohjeistuksen oikeaksi, mutta ei ole antanut kirjallista lausuntoa.
<https://tilisanomat.fi/asiantuntija-vastaa/kysy-kirjanpidosta/tietosuoja-asetus-ja-kirjanpitoaineisto>
- Lausuntopyyntöön tarkoituksena ei ole lisätä tilitoimistojen vaivaa ja vastuita, vaan parantaa oikeusturvaa
- Kilan lausunnon lopussa on linkki professori Päivi Korpisaaren erinomaiseen asiantuntijalausuntoon, jossa asia taustoitetaan juridisesti

9.1.2024 ©Taloushallintoliitto

KILAn uusimmat lausunnot

- Tuulipuiston purkamiseen liittyvän asteittain kertyvän pakollisen varauksen kirjaamisesta
- 2023/2051 Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä ulkoistetussa palvelussa, kun säilyttämistä koskeva sopimus on päättynyt
- 2023/2050 Tekijänoikeuskorvausten merkitsemisestä tekijänoikeusjärjestön tilinpäätökseen
- 2023/2049 Yhtiölainallisten asunto-osakkeiden käsittelystä asuntosijoittajan tilinpäätöksessä
- 2023/2048-2037 Poikkeuslupahakemus tilinpäätöksen laatimisan pidentämiseksi
- 2023/2036 Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastojen käsittelystä kirjanpidossa
- 2023/2035 Koronvaihtosopimuksen käsittelystä ns. Mankala-yhtiössä
- 2022/2034 Matkakustannusten korvausten kirjanpitokäsittelystä

9.1.2024 ©Taloushallintoliitto

KILA 2023/2050

- Hakija pyysi lausuntoa siitä, tuleeko yhdistyksen käsitellä saamansa tekijänoikeuskorvaukset varsinaisen toiminnan tuotoissaan täysmääräisenä
- Kila lausui, että hakijan tulee itse arvioida, onko korvausten saannissa kyse läpikulkuerästä – Liitetietoihin selvitys brutto- tai nettoperiaatteen käytöstä
- Lausunto kuvaa hyvin liikevaihdon ja varsinaisen toiminnan tuoton määrittelyn hankaluutta tilanteissa, joissa suoritustuotanto ei ole täysin yhtiön omissa käsissä
- Käsittelytapaa valitessa on tärkeää pitää mielessä tilinpäätöksen ulkopuolinen lukija ja hänen mahdollisuutensa saada mahdollisimman todenmukainen kuva yhtiön tulontuottamiskyvystä ja taloudellisesta asemasta
- Vrt. Kilan aiemmat lausunnot laskutuspalveluyritysten liikevaihdosta

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

2022/2028

” -- ainoastaan ne kirjanpitovelvollisen omat suoritteet, jotka kirjanpitovelvollinen on toimittanut ja joista kirjanpitovelvollinen vastaa, ovat liikevaihdon perustana.

Sopimusehdoista ilmenee, ettei hakija ota vastuuta kevytyrittäjien suoritteista loppuasiakkaisiin nähden.”

2021/2018

”Hakijan asiakasyritysten toimittamien suoritteiden laskuttaminen asiakasyritysten puolesta hakijan toimesta loppuasiakkailta – ilman, että hakija on suoritteiden toimittajana suoritteesta vastuussa loppuasiakkaille – ei lautakunnan käsityksen mukaan ole hakijan omasta palvelumyynnistä saatavaa tuloa. Sen johdosta ei sitä tule merkintä myöskään hakijan itsensä tuloslaskelmaan tuotoksi.”

KILA
LAUSUNNOT

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KILAn uusimmat lausunnot

- Tuulipuiston purkamiseen liittyvän asteittain kertyvän pakollisen varauksen kirjaamisesta
- 2023/2051 Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä ulkoistetussa palvelussa, kun säilyttämistä koskeva sopimus on päättynyt
- 2023/2050 Tekijänoikeuskorvausten merkitsemisestä tekijänoikeusjärjestön tilinpäätökseen
- 2023/2049 Yhtiölainallisten asunto-osakkeiden käsittelystä asuntosijoittajan tilinpäätöksessä
- 2023/2048-2037 Poikkeuslupahakemus tilinpäätöksen laatimisaajan pidentämiseksi
- 2023/2036 Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastojen käsittelystä kirjanpidossa
- 2023/2035 Koronvaihtosopimuksen käsittelystä ns. Mankala-yhtiössä
- 2022/2034 Matkakustannusten korvausten kirjanpitokäsittelystä

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KILA 2023/2049

- Kysyjäryityksellä (oy) on asunto-osakkeita ”osta ja pidä” tarkoituksessa pysyvissä vastaavissa
- Rahoitusvastikkeet tuloutettu as.oy kirjanpidossa
 - Vastikkeita ei voi kirjata oy kirjanpidossa osaksi osakkeen hankintahintaan, vaan kuluksi
- Koska asunnot näkyvät taseessa vain ns. käsirahan arvolla, hakija haluaisi tehdä KPL 5:17§ mukaisen arvonkorotuksen perustuen maksettuihin rahoitusvastikkeisiin
- KILA muistutti, että arvonkorotusta ei kuitenkaan muodosteta maksetun vastikkeen tai lainaosuussuorituksen määrällä
 - Käytettävä arvonkorotussäännöksen perustetta:
 - 1) todennäköinen luovutushinta on 2) tilinpäätöspäivänä
 - 3) pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa 4) olennaisesti suurempi

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KILA 2023/2049

" Jos asuntosijoittajalla on oman pääoman määrän kuvaamiseksi tai muutoin oikean ja riittävän kuvan kannalta tarpeen antaa tilinpäätöksensä käyttäjille lisätietoja omistetuista asunto-osakkeista (niin vaihto-omaisuuteen kuin pysyviin vastaaviin merkityistä), kirjanpitolautakunta suosittaa, että osakkeisiin kohdistuva yhtiövelan määrä ilmoitetaan liitetietona.

Niin ikään tällaisessa tilanteessa on suositeltavaa ilmoittaa osakkeiden velaton käypä arvo, mikäli se on tiedossa, sekä omaisuuserien kirjanpitoarvojen ja käypien arvojen positiivinen tai negatiivinen erotus, joka saadaan, kun käyvästä arvosta vähennetään osakkeiden hankintameno lisättynä niihin kohdistuvan yhtiölainan määrällä."

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

KILAn uusimmat lausunnot

- Tuulipuiston purkamiseen liittyvän asteittain kertyvän pakollisen varauksen kirjaamisesta
- 2023/2051 Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä ulkoistetussa palvelussa, kun säilyttämistä koskeva sopimus on päättynyt
- 2023/2050 Tekijänoikeuskorvausten merkitsemisestä tekijänoikeusjärjestön tilinpäätökseen
- 2023/2049 Yhtiölainallisten asunto-osakkeiden käsittelystä asuntosijoittajan tilinpäätöksessä
- 2023/2048-2037 Poikkeuslupahakemus tilinpäätöksen laatimisan pidentämiseksi
- 2023/2036 Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastojen käsittelystä kirjanpidossa
- 2023/2035 Koronvaihtosopimuksen käsittelystä ns. Mankala-yhtiössä
- 2022/2034 Matkakustannusten korvausten kirjanpitokäsittelystä

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

79 **KILA 2023/2036**

- Verohallinto edellytti aiemmin ohjeessaan, että sijoituksia seurataan omilla pääkirjanpidon tileillä. Erittelytarve:
 - Eri henkilöiden tekemät sijoitukset
 - Saman henkilön eri aikoina tekemät sijoitukset (kts. KHO 2022:53)
- Taloushallintoliiton kirjanpidon ja verotuksen asiantuntijaryhmän mielestä sijoituksia voi kuitenkin kirjanpidossa seurata luotettavasti myös muilla tavoin, esim.
 - Tase-erittelyt
 - Kustannuspaikat
 - Erillinen seuranta-excel
- Kila vahvisti lausunnossaan, että kirjanpitolaki ja hyvä kirjanpitolaki eivät vaadi sijoitusten erillään pitämistä nimenomaan pääkirjatasolla
 - edellytyksenä kuitenkin on, että muulla tavoin järjestetty rahastokohtainen seuranta on luotettavaa ja aukotonta siten, että kirjausketjuvaatimus täyttyy

9.1.2024 ©Taloushallinto

KILAn uusimmat lausunnot

- Tuulipuiston purkamiseen liittyvän asteittain kertyvän pakollisen varauksen kirjaamisesta
- 2023/2051 Kirjanpitoaineiston säilyttämisestä ulkoistetussa palvelussa, kun säilyttämistä koskeva sopimus on päättynyt
- 2023/2050 Tekijänoikeuskorvausten merkitsemisestä tekijänoikeusjärjestön tilinpäätökseen
- 2023/2049 Yhtiölainallisten asunto-osakkeiden käsittelystä asuntosijoittajan tilinpäätöksessä
- 2023/2048-2037 Poikkeuslupahakemus tilinpäätöksen laatimisaajan pidentämiseksi
- 2023/2036 Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastojen käsittelystä kirjanpidossa
- 2023/2035 Koronvaihtosopimuksen käsittelystä ns. Mankala-yhtiössä
- 2022/2034 Matkakustannusten korvausten kirjanpitokäsittelystä

9.1.2024 ©Taloushallinto

81 **KILA 2023/2035**

- Mankala-yhtiö tarkoittaa yhtiötä, joka tuottaa energiaa omakustannushintaan omistajayhtiöilleen
 - Yhtiöjärjestykseen on kirjattu oikeus veloittaa kaikki kulut osakasyhtiöiltä
 - Koska kyseessä ei ole ns. normaali liiketoimintayhtiö, tilinpäätöstä käyttävät lähinnä osakkeenomistajat
- Voimalaitosinvestointien takaisinmaksuajat ovat vuosikymmeniä pitkiä
 - Koska pankit eivät järjestä näin tällaisia rahoituksia, joudutaan lainat ns. uudelleenrahoittamaan useita kertoja laina-aikana
- Hakija kysyi, voisiko koronvaihtosopimuksen tekohetken ja tilinpäätöshetken negatiivisen arvon jättää kirjaamatta tilikauden kuluksi ja esittää vain koronvaihtosopimuksista keskeiset ehdot, sekä tiedot tilinpäätöksen liiketiedossa
 - Kila 2016/1963 mukaan tämä ei Mankala-yhtiöissä olisi mahdollista
- Kilan mielestä entiteettiperiaatteen mukaisesti jokaisen kirjanpitovelvollisen tulee noudattaa kirjanpitolain määräyksiä riippumatta siitä, onko sen yhtiöjärjestys tai omistusrakenne ns. normaalista poikkeava
 - Kila kuitenkin antaa mahdollisuuden ”kiertää” negatiivisen arvon tuloutus merkitsemällä taseeseen samanmääräisen saamisen osakaskunnalta, jos edellytykset saamiselle täyttyvät yhtiöjärjestyksen määräykset huomioiden

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

82 **Kotiläksyksi**

- Lue Liikekirjanpito-teoksesta ainakin seuraavat osiot:
 - Luku 3 kirjanpidon kuvaus yritystoiminnasta
 - Ulkoinen laskentatoimi vs. sisäinen
 - Luku 6 juokseva kirjanpito
 - Luku 7 oman pääoman kirjaukset
- Kertaa KPL 5-lukua
- Tutustu Kilan yleisohjeisiin
- Käy läpi Kilan uusimmat lausunnot, jotka annettu tämän aineiston laatimisen jälkeen
- Lue artikkeli Kilan puheenjohtajan Timo Kaisanlahden suosikkilausunnoista ja tutustu niihin
<https://tilisanomat.fi/tyo-ja-ura/kilan-puheenjohtaja-timo-kaisanlahti-on-suomen-merkittavimpia-kirjanpito-ja-tilintarkastusvaikuttajia>

Lisälukemista

Kirjanpitolaki
käytännössä

Rekola-Nieminen
Edita

9.1.2024 ©Taloushallinto liitto

Tästä se lähtee!

